

Den stora städerskan

Tidningen Arbetet 1992

Fredrika Bremers journalistpris, Hederspris för bästa jämställdhetsartikel

I jakten på ordning skapar den store mannen oordning och bakom många stora män går en kvinna och sopar. Hon går mellan strumporna och tvättkorgen, mellan matbordet och diskbänken, mellan affären och kylskåpet. Han bygger en bokhylla, hon dammsuger upp hyvelspånen. Han skapar är stolt, hon städar och är trött.

Analyserar vi konflikten mellan män och kvinnor till sin minsta beståndsdel, hamnar vi ständigt på knä vid toaletsitsen. Hur ren är den? Och vem skurade den sist?

Det är ett vardagsdrama som evig följetong, 365 avsnitt per år. Vi suckar, bjuder på påtår och frågar varandra ännu en gång: ska vi fortsätta att tjata och ställa krav? Ska vi demonstrera och låta högarna växa? Ska vi ta hand om det för att slippa tjat och slitsam strid? Ska vi anställa en städerska, skilja oss eller skicka honom på terapi?

Vi enas aldrig. Några ger upp hellre än att känna sig fula av allt gnat. Andra ger sig inte och fortsätter striden, några skiljer sig. Men gemensamt för oss alla är att vi vet att en människa skräpar och statistiken visar fortfarande att det är kvinnorna, även de yrkesarbetande, som lägger ner mest tid på hushållsarbete.

Kvinnor tar hand om mannens, barnens och sitt eget skräp.

Forskare, ingenjörer, arkitekter, stadsplanerare, ekonomer, politiker, konstruktörer jobbar ardet av sig för att göra vår värld bättre, bekvämare, trevligare, humanare, lättsammare.

Det är mestadels män som rusar till jobbet för att spränga gränser i jakten på tekniska lösningar. De far jorden runt för att skaffa kunskap, knyta kontakter, presentera idéer och spränger sina hjärtan av ansvar för världen, samhället, företaget, familjen, framtiden.

Likt barnet som stolt visar upp tornet det byggt, visar samhällets innovatörer upp sina bländande skapelser. Jag tackar för alla prylar som gör vardagslivet enkelt, flexibelt och roligt. Men de glömmer en sak. Skräpet.

Miljöförstöring handlar nämligen om skräpet, om allt det som blir över.

Det är toaletternas svartvatten och diskens gråvatten, det är koldioxid, freoner, svavel, papper, glas, metaller, kvicksilver, klor, gödsling, bekämpningsmedel – listan kan göras oändlig.

Vem förväntas ta hand om det? Jo, Alltets feminina princip. Gaia. Eller Moder Jord, om ni så vill.

Men Moder Jord är trött på att städa upp efter oss, hennes stora kropp börjar bli utsliten och slapp. Varje hennes por är anfrätt, hon har allergier, kan knappt andas och cirkulationen är dålig. Hon är less på vår bekvämlighet och vissnar, sakta.

Motvilligt och lite tafatt börjar vi med källsortering. Vinflaskor till systemet, batterier till fotoaffären, tidningar till pappersinsamlingen, matrester för kompostering. Med ett filter där och ett filter här försöker vi att pigga upp henne. Vi "hjälp till".

Och när barnen blir sjuka, får allergier, utslag och hosta som en konsekvens av miljöförstöringen stannar kvinnorna hemma från arbetet.

Det gäller att inse, ända in i ryggmärgen, att våra produkter och tekniska innovationer inte bara är fantastiska utan att de också skiter, spottar och spyr.

Att nämna miljöförstöringen vid sitt rätta namn, skräp, är att föra miljökampen till en hanterlig nivå. Vi behöver inte fastna i upphetsande debatter om huruvida utvecklingen ska gå bakåt eller framåt.

Kärnkraften handlar inte om produkten i sig, utan om huruvida vi ska lämna uranhanteringen (skräpet) till framtidens städerskor, eller finna lösningen idag. Bildebatten handlar inte om bilen som transportmedel, utan om avgasernas (skräpets) effekt på vår miljö.

Avfall är allt det som faller av när människan gör något. I vårt samhälle behandlas avfall som skit. Vi håller för näsan, skjuter det ifrån oss och hoppas att någon annan ska ta hand om det – makan, grannen, landet på andra sidan havet eller framtidens försvagade barn.

En produkt eller en aktion skräpar, men det är vi självs som värderar skräpet som sämre. Men när det som blir över används i ett medvetet syfte är det något bra. Kompost förbättrar jorden, koskit ger värme när dt inte finns ved, gamla tidningar blir som nya och klädtrasor blir mattor.

Vi måste uppvärdera skräpet och se det som en självklar resurs – inte sopa det under mattan. Produktens biprodukt är oundviklig och ingen produkt i världen borde få skapas utan att skräpet görs användbart. Det borde vi ha begripit för länge sedan.

Vad har då ekologi med familjen att göra?

Hemmet/bostaden/familjen är samhällets minsta enhet och en av människans viktigaste utgångspunkter. Det är här allting börjar och det är hit allting återvänder.

Det är i familjen barn lär sig hur de ska förhålla sig till livet och världen. Och det vi inte begriper hemma, begriper vi inte vid ritbordet. Det vi inte begriper på individuell nivå, kan vi svårligen greppa på det globala.

Ett human-ekologiskt samhälle är ett samhälle med skräpmedvetenhet. Som representant för samhällets minsta miljörörelse, familjen, råder jag därför mina systrar att framhärda med tjetet och mina bröder att ta pappaledigt.